

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

100168 5611

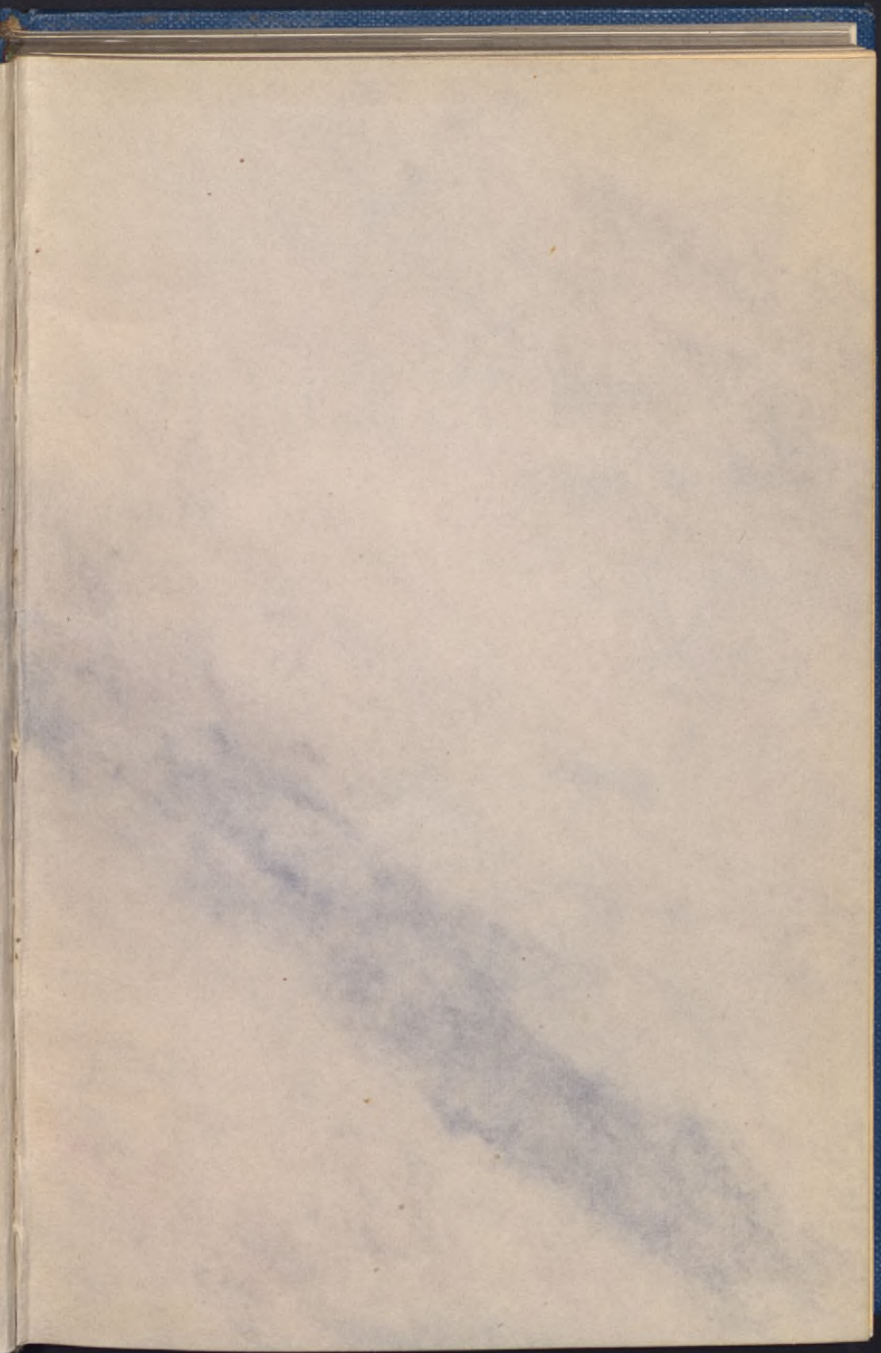

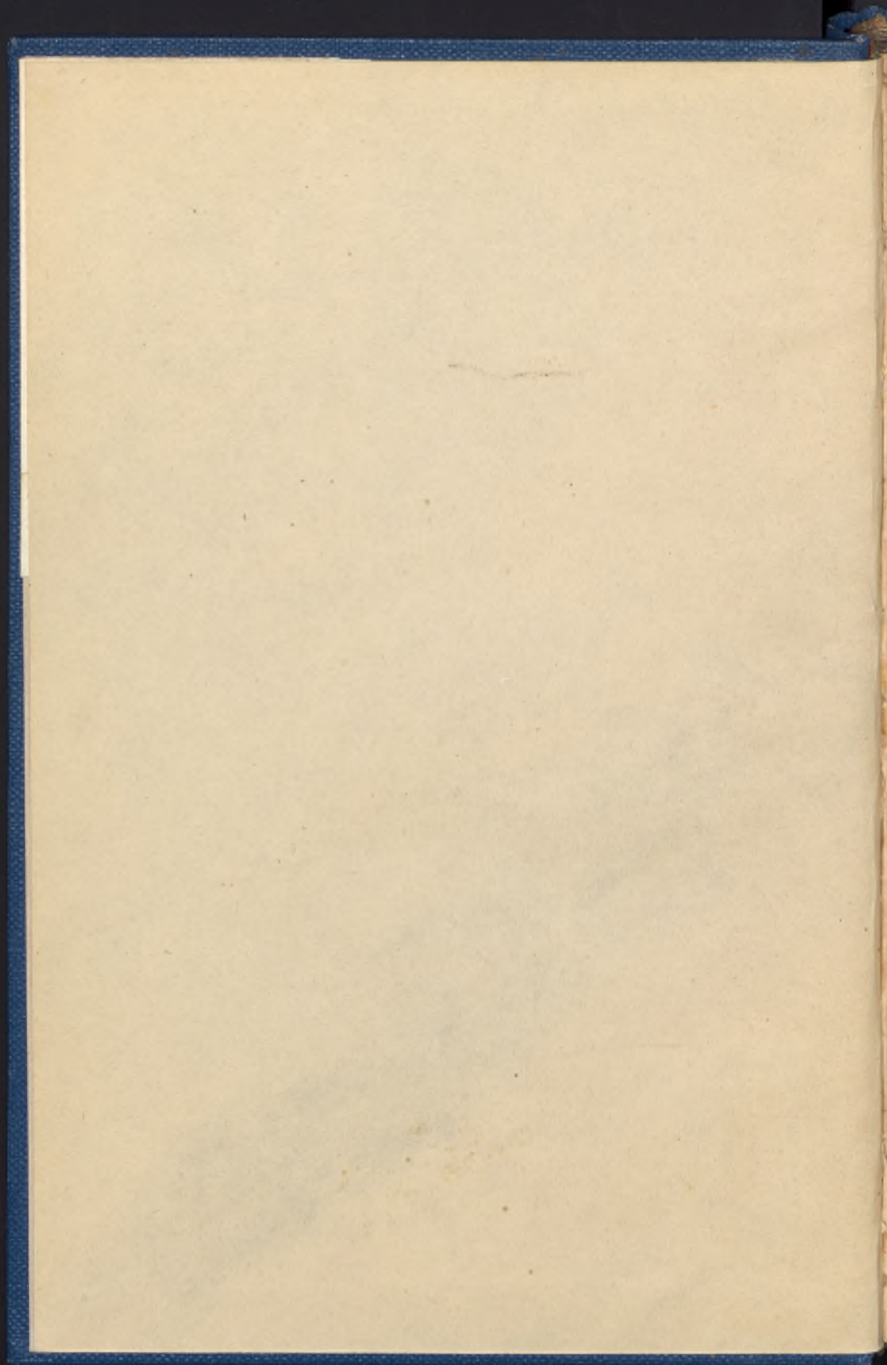

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

Lu. $\frac{34}{851}$.

JOHAN LINDSTRÖM.
(SAXON).

Tredje samlingen

I BLÅTT BAND

VÄRS OCH ROSA

PRIS
50 ÖRE

STOCKHOLM

SVENSKA NYKTERHETSFÖRLAGET.

506.

8

Johan Saxon-Lindström

I BLÅTT BANDO

Se ned på mig

Det äldst jag någonsin förtärad

Vårer

August

Det var en gång

Kvinnor!

De äro som

Det första levet

Bland goda

Morgen

Sattresbordet

Vid en middags

VÄRS OCH PROSA.

AF

JOHAN LINDSTRÖM

(SAXON)

III

STOCKHOLM.

Svenska Nykterhetsförlaget 1895.

I BLATT BÄND

VÄRE OCH PRISA

Johannes Lindström

JOHANN LINDSTRÖM

(SAXON)

III

ÖSTERSUND,

Jämtlands Tidnings Boktryckeri, 1898.

Innehåll.

Se mot målet	5
Gif aldrig någon förlorad	7
Vårförebud	12
August Froman	14
Det var en gång	43
Kvinnor!	45
De unges sång	47
Det första felet	48
Blandgods	50
Morgon	58
Smörgåsbordet	60
Vid en medkämpes graf	63

*Se mot målet, när de kosta strider
du enst begäret.*

*Äck, kvad gör du på det, lider,
då du 7 ger sinna skall till stid.*

*Se mot målet, när en bröder glömmes
kvad han heligt åt ett lifvad her —
När han bittra ögerkalens Livnad,
konans led, till stid för beude.*

Innehåll

5	Se mig rådet
7	(Sjå aldrig någon förlorad)
12	Vänförend
14	August Fröman
18	Det var en gång
18	Rinnor!
21	De unge säg
28	Det första lefel
30	Bländgods
32	Morgen
40	Smidgärdet
43	Vid en markanses gata

Se mot målet!

Se mot målet, när i syskonringen
du med rena tankar träder fritt.
Var besluten fast, att ingen, ingen
Rubba skall förmå beslutet ditt.

Se mot målet, när en tanklös skara
utaf "vänner" hånfullt dig beler:
Mins, de nya för dig skola vara
trognare och fastare långt mer.

Se mot målet, när de tysta strider
du emot begären kämpar ut.
Ack, hvad gör det, om du plågas, lider,
då du seger vinna skall till slut.

Se mot målet, när en broder glömmer,
hvad han heligt åt oss lofvat har —
När han bittra ångerkalken tömmer,
honom led, ett stöd för honom var.

*Se mot målet, när ditt hjärta såras —
kanske var det ej så illa men't.*

*Rosor komma nog; nog en gång våras,
om det också skulle blifva sent.*

*Se mot målet, när du uti striden
ej med eldigt mod ditt vapen drar;
dagen ännu långt ju ej är liden,
du har ännu mycket, mycket kvar.*

*Se mot målet, jämt och allestädes,
för i kärlek ständigt ut ditt värfl
Om du svag och fattig är, ej rades:
Du har kraft nog, har nog ankans skärf.*

*Se mot målet, när i stridens vimmel
du ditt trötta slagsvärd lägger ner;
uppe i Vår Faders sköna himmel,
alt uti ett bättre ljus du ser.*

Gif aldrig någon förforad!

Ett genomträngande skri ljöd bland vindskuporna i femvåningshuset i arbetarekvarteret.

Man skyndade till.

En af arbetarehustrurna låg afsvimmad med ett sammankramadt papper i handen. Genom lämplig behandling fick man henne dock snart väckt till medvetande.

»Axel, Axel! Hvar är Axel?» frågade hon med skälfvande stämma och stirrande blick.

Man fick af henne papperet, hvarå stod att läsa:

Min snälla, snälla hustru!

Nu skall du slippa att mera fälla några tårar öfver mig. Den stora sorg, som jag nu bereder åt dig, är den sista. Jag går nu och går dit, hvarifrån ingen återvänder.

Jag har ju aldrig kunnat bära fattigdomen. Under min första lärotid hos smeden drack jag, att börja med af sällskapsbegär — vi visste ju inte af, att vi kunde samlas kring något annat än bågaren; vi hade inte blifvit lärda att njuta af något högre, och man ville ju ej att vi skulle veta af något bättre. Min principal var ond på nykterheten, kyrkoherden predikade emot den i kyrkan — alla, som skulle förstå något mer än vi, voro emot den.

Emellertid vardt jag goodtemplare. Nu vardt det bättre för oss. Vi fingo bättre mat, du vardt som föryngrad, jag vardt friskare — alt var som nytt. Men begären voro ej dödade, det usla kamratlifvet hade ej upphört att locka. Jag bröt mitt nykterhetslöfte. De voro emellertid villige att resa mig upp. Det gick, och alt vardt åter bra än en gång. Men nu — nu har jag

fallit igen. Jag blyges så, att jag icke mer kan visa mig för någon af de många, som varit snälla mot mig, i främsta rummet du. Därför går jag bort.

Det svindlar för mina ögon. Förlåt mig, kära goda hustru, för all den sorg jag beredt dig!

Axel.

Det var klart — han hade begått självmord.

Kvinnorna stodo utan att kunna komma sig för med något, bestörta öfver händelsen och hustruns sorg.

Hon blott gick och vred händerna och jämrade sig.

På middagen, då filare Nordström kom hem, skyndade han direkt till arbetskamratens bostad, sade hustrun några lugnande ord och lofvade att taga reda på saken.

Han gick till polisvaktkontoret. Där var filare Axel Axelsson en gammal bekant kund från fordom, och nyss hade han ånyo blifvit införd i journalen, ehuru icke af den vanliga orsaken. Han hade nyss blifvit upptagen ur kanalen.

»Död?»

«Nej inte riktigt.»

Han hade kastat sig i kanalen och upptäckts af en poliskonstapel, som skyndat dit med en lifräddningsboj, den han dock icke mottagit. En båt hade satts ut, och efter ett ursinnigt motstånd, hvarunder han hållit på att vältra omkull båten, hade man måst ge tapt med hans räddning, tils en sjöman hoppade i och tog upp honom i medvetslöst tillstånd.

Sedan man genom lämplig behandling återväckt lifsgnistan, hade man fört honom till sjukhuset.

* * *

Sjukhusfönstret stod öppet. Vänlig vårvind rörde lätt gardinen, och lärksång och sparfkvitter fylde den

stora karboldoftande salen. Det skedda hade tagit hårdt på Axel Axelsson, men på samma gång låg det ett visst tillfredsställt lugn öfver hans bleka ansikte.

Han trodde, att han ändock skulle dö, och han var nöjd därmed.

»Nej nu skall ni lefva upp igen till ett nytt lif.»

»Å det har jag försökt med så många gånger.»

»Trägen vinner! Gif aldrig någon förlorad!» är mitt valspråk. Så snart ni blir frisk skola vi taga er in i goodtemplarlogen igen, och nu kommer ni nog att stå.»

Det var ingenjör Edberg, den nitiske och värksamme nykterhetskämpen, som satt hos den sjuke och talade tröstens och förhoppningens ord.

»Nog vill jag försöka än en gång, då ni vill vara så snäll emot mig. Men jag är en sådan stackare. Och hvarför inte goodtemplarorden kunde hålla mig uppe, det förstår jag inte. Jag trefs ju där. Jag hade vänliga människor omkring mig, och jag fann mig väl af att vara nykter.»

»Grundfelet var, att ni stälde er till orden såsom något utanför stående, som ni kunde stödja er vid. Inte får man taga en organisation så. Man måste känna sig som en del af densamma och densamma som en del af sig själf. Den idé, som den representerar, skall bära en, på samma gång man själf är bärare af densamma.»

»Jag förstår», sade Axelsson eftertänksamt.

»Idén skall bli en hållpunkt hvaromkring hela ens tankevärld sväfvar — den skall fylla en själf med sitt innehåll.»

»Men de finnas, som säga att den fattige med nödvändighet måste sup.»

»Jag finner det *förklarligt*, att den fattige, hvars själ aldrig odlats, dricker, men att säga, att det är *nödvändigt*, att han skall göra det — det synes mig vara samma logik, som den, som påstår, att svinen äro orenliga, emedan man tvingar dem att söla sig i smutsen. Äfven den argaste borde, synes det mig, åtminstone kunna gå in på, att nykterheten är en yttring af själfbevarelse-drift — detta taget både i fysisk, ekonomisk och ideel bemärkelse.»

»Men det var någon, som sade, att nykterheten var bara i öfverklassens intresse. Om arbetarne sluta supa, minskas deras lefnadskostnader med hvad som åtgått till sprit, och då nedsättes arbetslönen med samma belopp.»

»Ett sådant resonnemang kan man »lura bönder» med. Det är nämligen bygd på en falsk förutsättning. Den nyktres lefnadskostnader minskas icke. Men han brukar pengarna til ordentlig mat, till hyggliga kläder och till andlig vederkvickelse. Jag skulle tro, att de supigaste arbetarne ha den minsta lönen och bli hårdast behandlade.»

»Det är verkligen sant», sade Axelsson.

»Fienden har många metoder att nå sitt mål med. Han tager människans naturligaste litskraf, behovet af mat till hjälp — öfveralt där det fins mat smyger han sig in, som legaliserad i flaskan på bordet eller i smyg i flaskan i skåpet. Han tar de sköna konsterna under sina vingars skugga. Han blir musikalisk, om det behöfves. Ja, hjälper intet annat, blir han nationalekonom, såsom ni nyss erinrat. Konsten är blott att vara fullrustad emot honom. Och det blir man icke genom att betrakta nykterhetsorganisationerna — hvilka de nu än må vara — såsom kryckor vid hvilka man staplar

fram. Nej, de skola vara andliga arsenaler, där man förser sig med för kampen lämpliga vapen och lär sig konsten att sköta dem.»

* * *

Hvad ingenjör Edberg sade grodde, slog rot och växte i Axelssons sinne medan han låg här på sjukhuset. Under det att han kroppsligen tillfrisknade, växte också hans ande sig stark.

För hvarje gång hustrun kom från sjukhuset kände hon sig gladare.

Till och med de båda barnen fingo intryck däraf. Och när de frågade efter far, svarade hon med en alldeles särskild betoning:

»Ännu är ej far fullt frisk, men när han kommer hem, kommer han starkare än han någonsin varit.»

* * *

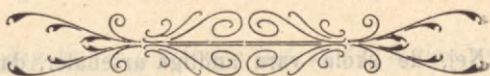
För Axel Axelsson var det en af hans lifs högtidsstunder, då han efter hemkomsten från sjukhuset återintogs i goodtemplarlogen. Nu förstod han intagningsceremonien och allting på ett annat sätt än förr. Han hade fått ingenjör Edbergs grepp på saken.

Han är nu en af stadens värksammaste och framgångsrikaste nykterhetsvänner. När han talar, känner man på sig, att det ej är något inlärdt, utan något som han förstått och känt. Han hade funnit sig själf och vuxit ut till en personlighet.

Då alla de andra fälla modet eller anse något omöjligt, blir han alra ifrigast. "Gif aldrig någon förledad", citerar han. Det har blifvit hans valspråk.

Och få äro de, som kunna välja ett bättre.

Närförebud.

När uti den stora hopen,
som ästas för eget väl
och eget intresse, ljuder
ett ord från en renad själ

om lyckan, den stora lyckan,
som alla en gång skall nå,
det är som släkt af våren
vårt öra förnumme då.

När midt i kärlekslösheten
vi spåra en handling god,
när feghetens stängsel rifvas
af någon, som äger mod;

när ytlighets murar bräckas
af någon, som skönjer mer
än skalet; när falskhet blottas
af någon till hjärtat ser;

när uti den värld, som varit
och är af fäfsänga full,
en gärning vi se, som endast
blef gjord för sin egen skull,

då känna vi att det våras,
 då känna vi förebud
 om dagar, då luften skall fyllas
 af jubelfanfarers ljud

och att det skall bli en sommar
 så härlig och ljus och skön,
 då sträfvan för rätt och sanning
 skall ändtligt vinna sin lön.

Då skall man med glädje finna,
 att det ej förgäfvos var,
 det värk, som utaf de bäste
 blef utfördt i mödans dar.

Då skall man se, att det fåtal,
 som siat så storslaget mångt,
 ej voro drömmare galne,
 men hjärtan som sågo långt.

Det är dock en styrkande tanke
 i vintern kulan och lång
 att veta, hur mörkt det synes,
 skall våren dock komma en gång.

Det är dock en styrkande tanke
 att veta, att hvarje frö,
 som säs i tro och i kärlek,
 en framtidens sädd, ej kan dö!

August Froman.

Spridda drag ur en arbetares lefnadshistoria.

I.

Bort!

August var spenslig och klen. Och någon öfverdängare på hufvudets vägnar var han heller icke. Det, som mest utmärkte honom, var hans för ett barn sällsynt utvecklade rättrådighet. Han fick därför ofta slita ondt af kamraterna. "Inte är det värdt, att *du* åbakar dig — backstugusittareunge!" Och skolläraren, som till sin knappa lön väl behöfde det tillskott, som tog form af smörbitar, ägg, mjölk, "smakbröd", o. s. v. vågade ej skydda honom för de förmögnare barnens speglosor.

August slöt sig därför så mycket fastare till den bästa vän han ägde, sin mor. I den uselt ombonade backstugan hade han dock ett hem, en vän, att förtro sig helt åt, en rådgifvarinna, hvilkens goda afsikter han alltid kunde lita på, om han än ej alltid förstod dem.

Men nu var det slut med den dagliga samvaron med henne. Nu skulle han ut i världen, han viste ej ännu hvart, för att äta lärpojakens hårda bröd.

Det var bittert, men det föll honom aldrig in att ett enda ögonblick tänka sig något annat. Moderns

ögon började bli matta. Hon kunde numera endast vid dagsljus förfärdiga de fina handarbeten, som de rika fröknarna i staden köpte för så billigt pris. Om hon hädanefter kunde försörja sig själf, stackare, så vore det godt. Det vore icke i morgon dag han finge det så, att han kunde hjälpa henne något.

August hade fått plats som lärling hos socken-skräddaren. Lite betaldt fick han och smörj vankades också emellanåt, men begge delarne — äfven då det var oförtjänt — ansåg mästaren, gesällerna och hela världen höra till naturens ordning, och August vande sig slutligen att betrakta saken på samma sätt.

För öfrigt hade platsen sina högtider. Det var, när skäddaren blef kallad bort till bönderna för att sy. Då mästaren slapp ifrån käringen sin — som, på samma gång hon var gnatig och retsam mot honom, hade en rent af demonisk förmåga att hetsa honom på dem, som voro i ogunst hos henne för tillfället — var han både foglig och gladlynt. Detta återverkade i sin tur på gesällerna, Augusts närmaste förmän. Och så vankades det både god och tillräcklig föda. Så att dessa med en viss regelbundenhet återkommande utflykter voro verkliga sötebrödsdagar för August.

Och så, när dessa färder drogo ner åt kyrkbyn till, fick han om kvällarne tillfälle att slinka öfver till Anna, husardottern, Augusts skol- och läskamrat.

De älskade såsom alla andra älskande — kanske lyckligare. Ty vid sexton år har verklighetens stelfrost icke lagt sig öfver lifvet. Då är det en oslagen äng, och solljus faller däröfver så långt ögat kan spana. Och just där längst bort, där horisonten blånar, där ligger det förtrollade slottet, som riddaren skall nå och

dit han skall föra sin väna jungfru, som trofast sutit och väntat, medan han besegrat världen.

De älskade såsom alla andra älskande — de trodde, att i hela världen icke funnits eller funnos några så lyckliga som de. De visste icke, att de unga känslorna äro så gamla!

När August blefve utlörd skulle de gifta sig. Och så skulle han sätta upp värkstad vid stationen och föra in nya tyger och nya moder i socknen. Och hvarken stationsherrarne eller handelsexpediterna skulle längre behöfva fara till staden, när de behöfde kläder.

Späd och klen var August alt fortfarande, och det hörde ju för öfrigt nästan yrket till, men han hade fått en viss säkerhet öfver sig. När August för mästartens räkning var inne i staden hos klädeshandlaren, hade såväl denne som hans biträden mycket roligt åt att samspråka med den munvige skraddarepojken.

De hade också försport, att han artade sig att bli en riktig "stormstickare", och en vacker dag erbjöd klädeshandlaren, som också dref skradderi, August anställning hos sig.

August berättade emellertid helt öppenhjärtigt, att han hade andra vyer, när han blefve utlörd — att bli sin egen vid stationen.

"Utlörd! Ja, hvad får du lära dig hos den där vadmalssklåparen på bondlandet? Att sy säckar, som kallas byxor, och kapuschonger, som kallas rockar! Och på det viset skulle du öfva dig i att sy åt stationsherrarne — nej pass mante! Kom till mig; här kan du få lära dig något. Och skulle du visa dig duglig i yrket och skötsam, skall jag hjälpa dig. Ty du tänker

väl inte öppna stor affär och hålla lager med två tomma händer?"

Nej, det gick, förstås, icke, fast August just inte tänkt därpå. Och som han i öfrigt fann klädeshandlarens resonnemang förnuftigt, antog han plats hos denne, att tillträdas om en månad.

Sockenskräddaren mottog underrättelsen mycket mulet, hans hustru fräste, och Anna grät. Hon hade landtbarnets hela djupa hat till staden, om än hatet i hennes veka sinne ej tog sig uttryck i annat än en djup afsky för denna hvitmenade grift.

Men Augusts beslut var nu en gång fattadt. Det var intet att göra därvid.

* * *

Två år hade gått.

August väcktes af sin värdinna. Han logerade hos en gift kamrat, hvilken, i likhet med de öfriga gifta kamraterna, arbetade hemma. Det lilla, låga rummet var således på en gång verkstad, kök och sängkammare.

»Klockan är 12.»

»Åja, man lär inte ut mer än en gång i lifvet», gäspade August — »herr Froman» hette han numera. Hur mycket är klockan?»

»12 har jag sagt.»

»Jaså. Å, det var ett sjungande kalas i går kväll! Har du något bränvin hemma, Kvarnström?»

»Nej.»

»Skicka efter en tredjedels liter då.»

»Pank!»

»Ja, jag, som vardt utlärd i går, kan naturligtvis inte ha några pengar. Och ingenting har jag att stampa på!»

»Å, jag är ju dum», utbrast Kvarnström plötsligt, i det han höll upp det plagg, han arbetade på. »Ärmarnel!»

August nickade. Ärmar var något, som juden alltid gaf skräddarne mycket på. Ty han visste, att de skulle bli ordentligt igenlösta.

»Nej, så slut det blir», utbrast hustrun med för-
tviflans beslutsamhet präglad i sitt utmärklade, bleka
ansikte, »att du får gå till lånekontoret med dem. Du
har ju så bestämdt lofvat att ha rocken färdig tils i
kväll.»

»Angår det dig?» frågade Kvarnström häftigt, i
det han hoppade ned från bordet.

»Käre, snälle Edvard, gå inte!» bad hustrun med
tårar i ögonen.

»Ja, låt det vara», sade August, som kände ett styng
i hjärtat, då han såg hustruns sorg, ehuru han hun-
nit bli temligen härdad för dylika scener.

»Låta det vara!» skrek Kvarnström argt. »Jag
skall visa dig, att jag är karl att göra hvad jag behagar.»

Han satte på sig den flottiga hatten.

»Nej, du får inte«, bad hon och ryckte till sig de
begge ärmarne.

»Får inte!» hväste han, i det han slet från henne
ärmarne och gaf henne en knuff, så att hon våldsamt
störtade baklänges mot bordet, hvarefter de båda männen
hastigt aflägsnade sig, Kvarnström slående dörren igen
så kraftigt, att det sjöng i huset.

* * *

De finga pängar hos juden, och därifrån bar det
direkt till krogen.

August drack omåttligt, men spriten hade i dag inga värkningar på honom. Den endast brände i hans inelfvor som eld.

Kvarnström däremot vardt dödfull och sjönk pladask i rännstenen, då de i skymningen lemnade krogen. August sökte förgäfvos släpa honom med sig. En polis-konstapel tog i stället hand om honom.

August fortsatte ensam sin väg, utan mål, tills han plötsligt stötte på gallervärket, kring kyrkogården.

Han gick dit in och sjönk ner på en bänk. Det blåste kall värvind, men han kände det icke. Ty blodet i hans ådror brann.

Plötsligt fick han känna något hårdt i fickan. Hade han pängar kvar? Nej, det var handtvärksföreningens medalj, som han fick i går för sitt gesällprof, fracken. Han kunde sy tre frackar i veckan. De voro ej många, som kommo dit!

Så småningom började dock kylan bita på honom. Han reste sig upp för att gå hem. Utan Kvarnström? Åja, det var ju icke första gången denne hamnade på finkan.

Han knackade på upprepade gånger, men ingen svarade. Kärningen hade således gått ut.

Han vände sig in till grannens, där fru Kvarnström brukade ha nyckeln, då hon var ute.

“Hvar är fru Kvarnström?” frågade han.

“Vet ni då inte det! Hon är förd till lasarettet.”

“Till lasarettet?” frågade August häpen.

“Ja, när jag kom hem i middags, hade de fört af med henne. Hon måtte ha fallit och skadat sig mycket illa — jag vet inte hur det gått till.”

“Och barnen?”

”De äro här så länge”, svarade hon och pekade på en bädd å golfvet. Där lågo de bägge sofvande, som visste de ingenting. Och det gjorde de ju icke heller!

Augusts hufvud svindlade, men han sade mycket lugnt:

»Får jag lof att låna nyckeln. Jag skulle ha min öfverrock.»

Han fick nyckeln. Rummet hade grannhustrun nödortfigt städat. Men det syntes fläckar af blod på golfvet. Hon hade fallit och slagit sig, då Kvarnström knuffat till henne. Han ryste. Barnen kastade på dem, som förut hade nog af egen börda. Mannen i finkan för ett rus, hvartill han erhållit pengar genom ett be-
drägeri, som kanske kostade honom hans plats — ja, kanske finge ändå värre följder. Och hustrun på lasarettet, kanske döende. Och till detta alt var han skuld. O!... Mor!... Anna!...

Han drog på sig öfverrocken, stoppade gesällboken i fikan och gick.

Hvart?

Det visste han icke själf. Bara ut i världen, långt, långt bort, så att ingen kände honom! Långt bort ifrån barndomshoppet att öppna egen affär vid stationen! Långt bort ifrån Anna, som väntade så trofast! Långt bort ifrån mor, som satt ensam där hemma i backstugan och drömde stort om det enda hon hade att älska här i världen!

Hemåt!

August Froman vandrade dag ut och dag in under veckor. Om nätterna sof han på höskullar och i

halmstackar. Om dagarne tiggde han sig en bit mat här och en bit där, ifall han inte svalt. Men det gjorde han för det mesta.

Flere gånger tänkte han taga kondition. Men det var honom omöjligt. Han ville endast bort — längre bort.

Så kom han till Ringnæs järnvägsstation i Norge.

Det var en majdag, så strålande vacker som endast en majdag kan vara, med blå himmel och kvittrande lärkor.

För ett par år sedan hade här varit skog, ändlös skog. Knuten på järnvägsnätet, stationen, hade skapat ett nytt litet samhälle.

Här där det nya höll på att byggas upp, här ville August fästa sig. Här ville han bygga upp sig själf.

Det hade redan hunnit bli två skräddare på platsen. Den ene hade behof af en gesäll, och där stannade August.

Det var en ung, närig familj med mycken energi och stark lust att »komma sig upp» i världen. August var emellertid tyst, flitig och duglig och aflönades därför efter förhållandena godt.

* * *

Här hade han nu varit i två år utan att ha hört mera från hemlandet än hvad närmaste stads tidning hade att förtälja därifrån. Och utom en del politiskt gräl — som August icke läste — var detta ingenting annat än en och annan olyckshändelse af mera uppseendeväckande art, någon eldsvåda eller dylikt.

Till sin mor och Kvarnström skickade han då och då lite pengar — till Kvarnström med uttrycklig tillsägelse, att de voro för barnens räkning.

Men han skickade ej pengarne från postanstalten vid Ringnæs, ty då hade hans nuvarande hemvist blifvit känd. Och det ville han icke. När mästaren for till staden, fick han ta med sig brevet och afsända det därifrån.

Ovissheten om, huru sakerna gestaltade sig i hembygden efter hans hastiga affärd därifrån, hängde öfver honom som en mara. Hade fru Kvarnström dött? Hade Kvarnström blifvit åtalad för våldet å henne? Och hade August blifvit utpekad såsom den där kunnat förhindra detta och ej gjort det?

Och hur hade mor upptagit underrättelsen om alt-sammans?

Anna? För henne ville han vara död. Han hade aldrig nämt henne i brefven till modern. När han slets ifrån de öfriga barndomsdrömmarne, måste han äfven slita sig ifrån henne. Hon hade för honom blifvit något af madonna — hon hade blifvit något af det förlofvade landet, dit han aldrig fick inkomma, men som ändock kunde stå ljuft och vänligt för hans fantasi och minne.

* * *

Då kom plötsligt ett bref till Ringnæs med Augusts fullständiga adress.

Han kände sig såsom hade han somnat ute i djupa, tysta skogen och vaknat med handbojor på.

Hvem hade snokat upp björnen i idet?

Utanskriften var skrifven med en rask, drifven stil. Var det någon kallelse?

Med skälfvande händer öppnade han kuvertet och läste:

»Broder Froman!

Du må tro att det ej hvarit småsaker att få reda på din adräs men eftersäm jag fått dett vil jag undereta dig om at din

Mor är mycket illa Skuk så att det är troligt att hon inte har långt kvar, om du vil se häne innan hon dör så ber jag dig att utan dröjsmål fara hem, du kan ju återtaga din plass igen, hon har ju alltid haft en moders jerta för dig och det vore svårt om hon ej skole få utandass sin sin sista suk i sin ende sons armar, om du kan käma ifrån så ber jag dig så gått för gamal venskaps skul at käma, då skal du också helsa på mig, min gåse och min flecka ha vuxit upp och blifvit stora och ductiga, fleckan går redan i skollan och som jag inte längre bryr mig om det förbannate bränvinet så har jag det så drägligt såm en före detta spritslaf kan ha dett.

Käm hem beder dig din f. d. supbroder och gamle ven

Lars Kvarnström.

Det dröjde en god stund, innan August hann hämta sig från öfverraskningen öfver hvad han fick veta.

Mor döende! Han måste fara hem!

Kvarnström var ju i full värksamhet. Han talade ej om hustrun. Var hon död? Ifall så var, hade Kvarnström naturligtvis ej blifvit åtalad för våld å henne, ty däraf skulle ju ha följt så långt straff, att han sutit inne än. Och inte skulle han ha bedt August komma hem, om det varit någon risk därmed. Ty Kvarnström hade reda på sig i dylika fall, och icke var han falsk. Han finge lof att fara!

Men då han tänkte tanken ut, kom det öfver honom en formlig skälfning. Att åter möta alt det gamla, alt det kära! Att rifva upp gamla sår! Att möta mor, för hvilken han varit så godt som död!... Å, det gick nog för sig. Hon förlät honom — förlät honom de två åren, som han förstört i staden, förlät honom, att han grusade alla hennes illusioner, förlät honom, att han krossade hennes hjärta! Han måste hem och känna hennes hand på sitt hufvud, innan han dog!

Men Anna? Kanske var hon flyttad från orten. Om det vore så väl! Men om hon icke vore det? Om...

om ... om hon gift sig. Nej, det skulle han dock icke kunna se! Han kunde icke ens se hennes ansikte, ej höra hennes steg, som han igenkände bland tusen. Han kunde icke icke se hennes föräldrars stuga, ty alt, som påminde om henne, var en förebråelse — icke en sådan, som slog och retade till motvärn, utan en, som kom tyst med förgråtet ansikte, och som man inte kunde visa ifrån sig.

Nej, han kunde icke fara.

Han fick en sömnlös natt. Men hur han grubblade, så tyckte han sig till slut skyldig att äfven mottaga förebråelsen. Och lika kraftigt, som en gång en inre stämman hos honom ropat: »Bort, bort!», lika kraftigt ljud nu en sådan: »Hem, hem!»

Mästaren syntes mycket förvånad, då August begärde ledigt på obestämd tid.

»Min mor håller på att dö», sade August.

»Jaså».

Mästaren tog reda på Augusts adress, lofvade att hålla platsen öppen och bad August att vara välkommen igen.

* * *

Han kom för sent.

Ingen hade han frågat om något, och ingen hade tilltalat honom. Men han kände ju hvarje sten, hvarje buske därhemma, och de två gångna åren hade förändrat så litet.

Det var, såsom alltid, så putsadt utanför den torfiga backstugan. Och majsol sken, och sädets grodde: den eviga föröngrelsens värk, då det nya kommer och det gamla går.

Det var med något mellan bäfvan och aning, han trädde in.

Stugan var tom.

Han kände sitt hjärta stanna, sin strupe snöras samman.

Ut i boden!

Där stod en svart kista — hans mor på bår.

Tyst sjönk han ner på stolen vid hufvudgården.

Den för honom främmande kvinnan förstod hvilken han var och drog sig tillbaka, lemnande honom ensam.

Han visste icke, huru länge han sutit så, då han plötsligt hörde lätta steg, som han kände igen bland tusen.

Framför honom stod Anna — hans barndoms egen Anna, vacker och blid som förr, ja, kanske mer än förr. Ty hennes nu något bleka, sorgbundna ansikte lät det mjuka i hennes natur klarare framträda.

Han stapplade fram till henne. Och i det han grep hennes båda händer, sade han med en blick på modern:

»Anna, jag kan ju inte begära, att du skall förlåta mig, men hjälp mig att bära detta!»

Då smög sig en mjuk arm kring hans hals, och på hans läppar brann hans barndoms Annas varma kyss.

De redde bo.

Den gamla hade förts till jorden.

August kände sig lättare nu, än då hennes liflösa stoft stod därute i boden. Nu var hon endast ett minne af alt uppoffrande kärlek.

Han skulle göra sig detta minne värdig!

Det hade förut varit honom omöjligt att fråga Anna något om den gamla. Sorgen hade formligen sammanstrött hans strupe. Nu hade han fått luft.

Huru hade hon dött?

Han tänkte titta öfver till Anna. Då kom emelertid hon öfver till honom.

»Hör du Anna, hur dog mamma? Berätta riktigt fullständigt från början».

»Hon dog som den trötte somnar in efter ett släpamt dagsvärke — nöjd med att ha tjänat ut och att få hvila».

»Sörjde hon då inte öfver mig?»

»Hvarför skulle hon sörja öfver dig?»

Augusts förvåning saknade ord.

»Jag var borta», sade han slutligen med en suck.

»Tror du då, att det fins någon så undångömd vrå af världen, att man kan dölja sig för sin mor?»

»Ni hade väl inte reda på mig häller?»

»Jo, lika bra som om du varit i granngården ... Men jag skulle ju börja från början ... Då du så hastigt lemnade staden, kom det naturligtvis fram, buru du där tillbrakt dina återstående läroår. Jag fick gå till staden, till klädeshandlaren. Han sade, att du var en skicklig skräddare, fastän du slarfvaade litet ibland, men inte hade du behöft ge dig af för det. Han fann i öfrigt din hastiga affärd oförklarlig och visade mig till Kvarnström, som du bott hos. Denne var alldeles öfversigifven. Hans hustru hade fallit och slagit sig så, att hon måste föras till lasarettet, och där hade hon dött. Du var en bra pojke, sade han, och du hade gjort både klokt och rätt, som rest, så att du kommit ifrån det där suphållet. Nu kunde det bli folk af dig, och det

blefve det nog också. Jag tog hans löfte att skaffa oss din adress, och med detta gick jag hem till din mor».

»Stackare, hvad hon skulle bli ledsen».

»Nej, jag kan knapt säga det. Hon anförde just ordspråket »brändt barn skyr elden». Det var för henne ögonskenligt, att du insett dig vara i fara och dragit dig tillbaka med en viktig lärdom för lifvet».

»Hon sökte då upp ursäkter för mig!»

»Jag tycker inte det. Tvärtom, hon resonerade ju förutseende och förståndigt. Och du skall tro, att det vardt något till glädje, då vi ett par månader därefter fingo ett bref från Kvarnström med de mest angenäma underrättelser om dig».

»Men hur i all världen kunde Kvarnström få reda på mig?»

»Hur han fick det, vet jag inte, men han hade för några år sedan i Stockholm arbetat kamrat med din mästare. Genom att brefväxla med denne fingo vi reda på allt om dig, och aldrig har du varit bättre utspionerad än då. Om du visste hvad det glädde din mor, att du hade hennes porträtt på väggen öfver dragkistan!»

»Skref Kvarnström om allt det där?»

»Nej, vi fingo af honom låna de bref, som din mästare skrifvit till honom. Jag hälsade på Kvarnström hvarje lördag, och det är inte godt att säga hvilken af oss, som var mest intresserad af dessa besök... Säkert är emellertid, att han — friat till mig».

De måste le bägge två.

»Ja, han var nykter — han hade blifvit goodtemplare — och skötsam... För öfrigt — för att återgå till vårt ämne — så hade ju gumman bref från dig, fastän det inte stod mycket i dem».

»Inte om dig åtminstone».

»Å jo, jag läste nog i dem också om mig — mellan raderna».

»Trodde du då inte, att jag upphört att tänka på dig?»

»Nej, aldrig».

»Det var den bästa förlåtelse, du kunde ge mig», sade han, i det han smekte hennes kind och berättade, huru han tänkt på henne i den frivilliga landsflykten.

Och så talade de om framtiden.

Nu skulle de realisera alla sina ungdomsdrömmar, t. o. m. affären vid stationen, ehuru utsikterna därför icke voro så ljusa som förr. Klädeshandlaren, Augusts förre principal, hade nämligen där satt upp skrädderi.

Mycket snart gjorde August ett besök hos Kvarnström.

Båda gjorde hvarandra den bekännelsen, att de förändrats mycket, sedan de sågo hvarandra sist.

»Jag behöfde en sådan där generalkur för att det skulle kunna bli folk af mig», sade Kvarnström. »Hvad hustru min inte kunde göra i lifvet, det gjorde hon i döden. Jag har ju faktiskt dödat henne, och hundrade gånger tänkte jag att gå och anmäla mig själf. Men då jag såg barnen, var det mig omöjligt — de hade ju i sådant fall blifvit utan huld och skydd. Och jag är säker på, att om jag kunde vädja till henne, så skulle hon gilla mitt beslut».

August nickade.

»Nå, hvar tänker du nu slå dig ner?» frågade Kvarnström.

»Jag tänker öppna skrädderi hemma vid stationen».

Kvarnström skakade på hufvudet.

»Det går inte. Din gamle herre har förekommit dig».

»Å, det kan väl vara plats för två».

»Föga troligt, min käre Froman. Dessutom vet du väl, att i en konkurrens blir den ekonomiskt svagare alltid slagen. Och hvad har du att börja med?»

»Å, jag har sparat ihop litet. Anna har också en sparbanksbok. Och något blir det väl för mors stuga».

»Och med det ämnar du öppna konkurrens med klädeshandlaren! Du är galen».

Resultatet af detta samtal blef, att August for hem i misstämning.

Det kom en verklig ångest öfver Anna, när August talade om att ta plats i staden. Alt ondt, hon kände, kom därifrån.

Nej, icke dit, hvad som än hände! De behöfde ju ej slå på så stort i början. Ett rum och kök kostade ju rakt ingenting i hyra, och deras öfriga lefnadskostnader blefvo billiga här på landet. Ett litet lager kunde August skaffa och för öfrigt hålla profver. Anna kunde hjälpa till med sömnad — de behöfde ej vara mer än två att börja med. Nog blefve det så, att de kunde taga sig fram.

Så talade Anna, och Augusts misstämning skingrades snart. Det var ju för öfrigt den vackra ungdomsdrömmen, hvarpå han själf så ofta diktat; och inom några dagar hade August hyrt rum och kök vid stationen och tagit ut lysning.

Och efter en månad hade de hållit bröllop och

flyttat in i sitt nya hem, utanför hvilket hängde en liten skylt, hvarpå lästes:

AUGUST FROMAN,

SKRÄDDARE

Och solen sken in genom fönstret, där August satt vid bordet och sydde, under det att Anna trampade symaskinen, hvars buller kanariefågeln sökte öfverrösta. Och sol sken också in i ett par människosjälur, som kunde vara så fyllda af glädje, emedan de visste så litet om lifvet utanför.

Spillror.

Där låg nu den vackra ungdomsdrömmen i spillror. Sakta hade det gått uppför. Resan utför gick så mycket raskare.

Det hela hade blott behöft tre år för att vara färdigt.

Nu just hade August i ett mörkt smutsigt kök i staden hunnit samla spillrorerna af hvad han hade räddat i fallet. Och det var icke mycket.

Han satt med hufvudet tungt lutadt i händerna, och tunga tankar fylde hans sinne. Hvad tjänade det till att sträfva och knoga, när det i alla fall gick på tok? För Anna och ungarne? De redde sig visst inte sämre, om han vore borta.

Å, hvad han var trött. Det vore bäst att somna — somna för alltid.

* * *

Det hade gått så bra så länge det var blott de båda. Men arbetet ökades ideligen. August tog en pojke till hjälp. Det var snart för litet. Så tog han en gesäll. Snart hade han två gesäller och två pojkar. Men därmed följde också nödvändigheten att föra lager och hålla kredit. Det vardt växlar och pänningbekymmer och på samma gång att hålla stängen i en mördande konkurrens med klädeshandlaren. Det gick ej så länge förrän August måste ge tapt.

Bäst det var kom Anna in.

Det skedda hade tagit hårdt på henne — kanske hårdare än på August, ty hon icke blott dolde sin smärta, utan sökte äfven att hålla Augusts mod uppe.

»Du får inte gå så där och försöka att småle», sade August hårdt. »Tror inte du, att jag vet, att du ville gråta blod öfver vår ruin? Så gråt då eller gör hvad du vill, men försök inte att skratta!»

Hon svarade ej.

»Det är bara ett, som gör mig sjuk af förtviflan. Och det är, att jag skall vara tvungen att arbeta hos honom, som faktiskt störtat mig. Och han skall gå och hofvera sig öfver, att jag inte skött mig. När jag söp och svinade, då var det inte bra. När jag nu arbetat som en slaf och grubblat och bråkat så att jag inte haft nattro, då går det också galet».

Kring den frågan kretsade alla Augusts tankar i cirkelgång.

Han rusade ut.

Det bar af till krogen. Där var det ljus och glädje. Där stod skänkflickan leende och skänkte i. Och skratt ljöd rundt omkring.

Han drack kolossalt, och han kom igen, hvarje gång under medvetandet, att han sjönk alt djupare. Han

vande sig så småningom att anse det otänkbart för honom att resa sig upp igen och att kunna resonera så, utan att känna sorg eller förebråelse. Och trodde han sig någon gång i Annas bleka ansikte kunna se en skymt af sorg, ett drag af smärta öfver förhoppningarna som brusto, öfver lyckan, som aldrig vanns, så gick han direkt till krogen utan en tanke på annat än att där fans glömska, salig glömska i aldrig sinande glas och bägare!

Bara en!

August Froman kom från arbetet på värkstaden, och tänkte just styra in på den gamla välkända krogen, där han plägade ha sitt tillhåll.

Han tänkte göra sig en glad afton, ty han hade af klädeshandlaren utfått sin veckolön. Klädeshandlaren misstänkte nog August, hvarje gång denne begärde förskott, men med den sprittörstiges virtuositet varierade August nu temat om hustruns behof så lyckligt, att klädeshandlaren släpte till.

Plötsligt fick han se ljus strömma ut från goodtemplarlokalen.

»De ska' sannerligen inte ha något annat att göra, som kunna ställa till goodtemplarfest på julaftonen», mumlade han.

Men då kom en tanke: »Använder du, som tänker gå på krogen, din tid bättre?»

Utan att vilja erkänna, att han blef slagen däraf, fortfor han i sin tankegång: »Om man skulle gå upp och skoja med dem ett slag?»

Och han gick upp.

Han kände sig skamsen bland alla dessa välklädda män och kvinnor. Icke för att han var i arbetsdräkt, utan för att denna ej var hel, och därför kröp han undan i ett hörn.

Nykterhetsföredraget började.

Det var ingenjör Edberg, en af stadens ifrigaste och intelligentaste nykterhetskämpar, som talade.

Han började med att erinra om, hvad Zuger-Johanna — i Jonas Lies »Familjen på Gilje» — sade vid sin ungdoms älskades bår: »Han gaf mig något att lefva på!» Vi alla, om vi skulle lefva ett sant, värkligt lif, behöfde något, som fylde vår själ, som bure oss uppe. Och lika skilda som begåfningarna och lifsomständigheterna voro, lika skilda kunde de krafter och sträfvanden vara, som fylde ut ett människolif.

På dessa vägar funnos många stötestenar, och af dessa vore dryckenskapen en af de värsta. Ty den icke blott förstörde vår kropp, utan kväfde ock våra andliga krafter.

En del sade, att dryckenskapen vore en följd af fattigdomen. Ja, men hvarför söpo då de rika? Och de söpo knappast mindre, fastän de kunde förgylla upp lasten och åka hem från krogen.

Bruket af detta usla gift, som i hvarje fall vore öfverflödigt och, utom något enstaka fall — vid sjukdomar — skadligt, berodde på, att vi, andligt taget, ej hade något att lefva på. Och detta kunde i sin tur bero på social-ekonomiska omständigheter. Den fattige visste ju oftast ej af någon annan fröjd, än ett rus. Det var ofta den enda njutning, han kunde få, och den enda, som passade för hans outvecklade ande, som de mäktige afsiktligt bundit. Den rike visste ofta ej, hvar han skulle göra af tid och pengar — genom vällefnad

försjönk han, liksom den fattige på grund af sin fattigdom, i materialism.

Låtom oss högt predika, att vi ha själar, som behöfva näring. Och när man så bjuder oss stenar i stället för bröd — när man bjuder oss bränvin i stället för upplysning, låtom oss då protestera.

Talet var slut.

»Vill herrn skriva upp mig», sade August, i det han skygt såg upp till Edberg, som tillkännagifvit, att man redan i afton kunde få inträda i orden.

Han kände sig så liten inför denne allvarlige man, med hvilken han afsett att »skoja».

August var den ende kandidaten, som skulle intagas.

»Bara en», sade en flicka, på hvilkens regalia det stod *V. T.*, och den lilla läppen kröktes föraktligt. Men hon fick en sträng blick af Edberg, på hvilkens regalia det stod *L. T.*

Snart var intagningsceremonien öfverstökad. Froman var mycket rörd. Något så gripande hade han aldrig varit med om — icke ens då han konfirmerades i den lilla landskyrkan. Där var också klädt med grönt och blommor. Och där hölls tal och sjöngs. Men det förstod han icke. Och där gaf han också ett löfte för lifvet. Men då visste han icke hvad han lofvade. Nu visste han hvad han lofvade. Nu såg han hamnen, där han skulle vara trygg för bränningarne.

Han hörde inte, hurn otålig *V. T.* var. Han hörde inte, huru *F. T.* knapt kunde läsa innantill, och han fann det inte löjligt att denne, som var den yngste i

logen, kom med så faderliga råd. Och icke märkte han, att *K.* rabblade upp sin bön själlöst som en fonograf.

Det var så högtidligt, så storslaget alt för honom. Och när han knöts in i syskonkedjan, då kände han, att han skulle vara stark nog att motstå krogens och kamraternas frestelser. Det var ju så många, som i kärlek ville stödja honom.

* * *

När han gick uppför trappan i hemmet, undrade han, hvad *Anna* skulle tänka, när hon fick se honom komma hem alldeles nykter. Det hade icke hänt på mången god dag.

Nu blygdes han för sina föregåenden.

Anna såg och såg ideligen på honom, liksom trodde hon icke sina ögon.

Froman gick strax till sängs. *Anna* såg åt bordet, där vid den rykande fotogénlampans matta sken syntes några kalla potatisar, en brödkaka och en sillbit.

»Jag har varit ute och druckit kaffe, så jag vill inte ha någon mat», sade han.

Och så växlades icke ett ord mer mellan makarne.

Folkets barn ha icke många ord för sina tankar och känslor.

* * *

På morgonen gick *Froman* tidigt ut och tog älsta flickan med sig.

Och så köpte han gardiner och en bordduk och två stearinljus och lutad fisk och risgryn, och flickan fick pengar till ved.

Och så gick han till klädeshandlaren och talade om, att han ljög i går. Men nu skulle det bli annat af. Och så fick han löfte om pengar i förskott, när han strax på middagen slöt arbetet för dagen.

Då gick han till assistansen och löste ut sin helgdagsrock och hustruns klädning, den där praktiga, röda ylleklädningen. Och pengarna räckte ändå till litet nytt åt de två flickorna. De fingo i främsta rummet. Pojken var ju så liten än, att han inte kunde glädja sig åt något sådant.

När han kom hem, var det nyskuradt och gardiner uppsatta, och de två ljusen funnos på bordet, fast de icke voro tända. Midt framför den sprakande brasan satt Anna.

Det glimmade i hennes ögon. Var det bara af glansen från elden?

Han strök henne öfver håret. Men det var som halft ofrivilligt, som om han icke ville låta förstå, att det var en smekning. Det var så länge, länge sedan han gaf henne någon sådan.

Men hon reste sig, slog armarne om halsen på honom, alldeles som när de voro unga, och grät som ett barn.

»Hvar har du fått den här ifrån?» frågade August om en stund, och pekade på en liten väl pyntad julgran, som stod midt på golfvet.

»En pojke var här med den och hälsade från ingenjör Edberg, tror jag han hette».

»Å, det var han, goodtemplaröfversten», sade August.

* * *

Senare på aftonen hördes någon, synbarligen obekant, famla sig upp för trapporna.

Det knackade på dörren.

»Bor skräddare Froman här?» frågade en stämma, i det hustrun öppnade dörren.

»Ja», skrek Froman och skyndade att slå upp dörren på vid gafvel.

Han kände igen rösten, Det var »goodtemplar-öfversten», han med de vänliga ögonen, som skickat dem julgranen.

»Jag kommer direkt från mitt matställe, och, hemlös ungkari som jag är, roade det mig att titta upp till er. Jag bade särskildt fäst mig vid er, eftersom ni var vår ende kandidat i går», sade han.

Och så tändes ljusen på bordet och i julgranen, och främlingen plockade ur sina fickor en hop saker, som kommo de smås ögon att lysa af fröjd. Det var visserligen icke leksaker åt flickor — inte hade han tänkt på det! — men sannerligen håller flickorna tänkte på att gunghästar, trumpeter o. dyl. ej rätt passade åt dem.

Och hvarken August eller Anna eller barnen voro blyga för honom, fastän August talat om, att han var »något högt»: ingenjör, direktör, eller hvad det nu var.

Och när han gick hem, hade de inga långa tack-sägelsetal till honom. De tryckte hans händer så mycket mer trohjärtadt.

Och han tänkte: »Här skulle jag ha min *V. T.*, som var nog tanklös och sade: 'Bara en'!»

Det hela var ju för honom en gammal historia om ett räddadt människobarn, en historia, som upprepas hvarje dag, men ändock alltid är lika solig och ljus och ny!

När August Froman bröt.

Det knäckade på ingenjör Edbergs dörr.

Han öppnade.

Det var Anna.

»Goda öfverstetemplarn...»

Så föll hon i gråt, häftig gråt.

»Hur i all världen är det fatt?» utbrast han ängsligt. »Froman har väl inte bru...»

Hennes tunga suck var svar nog.

»Men när och hvar? Tala om...»

»Ack det var sexa i går kväll hos klädeshandlaren, och då... August har inte varit hemma i natt.»

»Är han på verkstaden i dag?»

»Ne-nej.»

»Jag blir ledig om en stund. Då skall jag ta reda på honom. Och var inte ledsen — det blir nog bra!»

Och så tryckte han så vänligt heanes hand och såg så godt på henne.

Och när hon gick ut, knäpte hon händerna och sade tyst: »Gud välsigne honom!»

Men portvakterskan, som satt med sin hund i knäet och tittade ut genom glasrutan, muttrade ilsket: »Det är då värsten, hvad pack har börjat ränna i trapporna, se'n han kom hit!»

* * *

Förgäfves sprang Edberg å polisvaktkontoren och efterhörde Froman.

Han stod ej att finna.

Då rann honom plötsligt i hågen: »Om jag skulle söka honom å hans förra älsklingstillhåll, krogen.»

Det var en motbudande tanke. Och än mer motbudande var det för Edberg att göra handling af den. Men han vek ej tillbaka.

Han kom dit. En blick genom det smutsiga fönstret... Ja, där satt Froman vid ett bord, framför ett stort, fylldt bränvinsglas.

Edberg steg in. Ett drag af häpenhet bredde sig öfver kroppigans ansikte, då hon fick se hans blå band.

Froman vände sig om. Han var icke riktigt nykter, det såg Edberg genast. Froman storgrät.

»Jag skulle vilja tala vid Froman ett tag», sade Edberg vänligt.

Snyftande och viljelös följde August med.

De nådde Edbergs hem. Intet ord hade yttrats under vägen. August hade blott ideligen låtit höra ljudliga snyftningar.

»Lägg sig nu här i sängen och hvil ut, så får jag sedan tala vid Froman».

»Ack, goda öfverstetemplarn, det fins ingen människa på jorden, som varit så vänlig och god mot mig som ni. Och ändå...» Den kraftiga gestalten skakades af undertryckt gråt... »Men se klädeshandlaren bjöd på sexa. Och han höll tal för oss vid bålen och ville klinga med oss allesamman. Jag sade, att jag var goodtemplare, men han tyckte, att jag vore skröp till karl, om jag inte kunde ta ett glas, och kamraterna stodo och fnissade åt mig, och då vardt jag arg och drack ur ett glas. Och se'n vardt det många, många, för vi höll på tils i morse. Men på krogen söp jag ingenting, för när jag skulle ta upp pängar och betala supen, fick jag tag i goodtemplarmedaljen, och då vardt jag så rörd och kom i en så förfärlig gråt, att om inte öfverstetemplarn kommit, så hade jag bestämdt gått och

hoppat i strömmen. Det fins ingen människa, som handlat så illa som jag».

Edberg fann det nästan ängsligt att se Froman så, halfrusig och ändock vridande sig i samvetskval öfver sitt fall.

»Alt blir nog bra. Var blott lugn. Sof litet nu, så få vi sedan talas vid».

Det dröjde icke länge förr än August drog de väldigaste timmerstockar.

* * *

Edberg skyndade bort till Anna. Hon satt med rödgråtna ögon.

»Torka nu bort tårarne», sade Edberg muntert. »Det går inte an att Froman får se dem. Jag har honom nu i godt förvar hemma hos mig. Så snart han sofvit litet, kommer jag hem med honom».

Edberg såg, att hon närmare ville veta, huru mannen brutit, och han berättade därför, hvad han fått veta af Froman. »Men säg ingenting åt honom», tilllade han.

»Tycker någon det!»

»Han var så förtviflad öfver hvad han gjort».

»Jo, han har alltid varit lättörd. Men när han drack, var det mest i vrede».

»Stackare», sade Edberg för sig själf.

* * *

August sof länge. Men när han vaknade, var han också riktigt nykter.

»Nu går jag till värkstaden», sade han, »och där

stannar jag tils i kväll. Då skall jag be öfverstetemplarn att få komma in på återupptagning. Var inte ond på mig — jag är så uppriktigt ledsen öfver hvad jag gjort».

»Stå sedan fast, så är ju alt godt och väl».

»Ja, jag skall göra det. Annars skulle jag inte ha en minuts samvetsfrid mer».

Froman gick till värkstaden, och Edberg skickade bud därom till Anna.

* * *

Då Froman kom hem, låg hela familjen. Anna hade varit finkänslig nog att icke besöka logen på aftonen.

Det hade naturligtvis varit dubbelt smärtsammare för honom att undergå återupptagningsceremonien, om hon varit vitne därtill.

Alla syntes försänkta i djup sömn.

Han satte sig vid sängen och strök sakta med handen öfver hustruns hår. Syrénerna på dragkistan färgade visst hennes kinder. Hon såg riktigt ung och vacker ut, där hon låg, fast hon hade fått gå igenom så mycket. Tänk om hon legat där död, då han kommit hem!... Hon hade nog gråtit!... Att han hade kunnat... Aldrig mer!...

Han lutade sin kind mot hennes. Nu kunde hon ej betvinga sig längre. Hon kastade sin arm om hans hals och kysste honom upprepade gånger.

Efterord.

Den, som nedskritver dessa rader, har icke känt August Froman annat än som den duglige, exempla-

riske arbetaren, den trofaste kamraten, den framstående och intresserade ordföranden i sin goodtemplarloge.

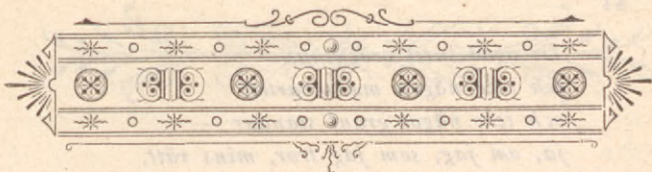
Vi suto just en vårafton i den lilla trädgården till det hus, hvarest August bodde, då Anna berättade sin historia. Anna — som åter blifvit riktigt ungdomligt vacker — Edberg och Kvarnström fylde i här och där, hvar Augusts minne svek.

»Ja», sade August, i det han höjde sin kaffekopp. »lefve hvarje ädelt sträfvande, som afser att befria mänskligheten ur andlig och kroppslig trældom, och lefve en hvar, som gjort dessa sträfvanden till sina!»

Och Augusts och Kvarnströms barn stämde in i sången, som fulltonigt dallrade ut i våraftonens stilla luft:

»Värka, ty natten kommer . . .»

Det var en gång . . .

(Då den godtemplarloge jag tillhör firade sin årsfest).

Till festen kommer icke jag
att höra tal och höra sång —
nej, för att gömd uti en vrå
få minnas hur . . . "Det var en gång . . ."

få minnas hur i ungdomså'r
en gång ett kvinnoöga blått
mig lät förstå, hvad kunde bli —
om krogen jag förlät — minlott,

få minnas huru, fast i kvaf
med denna ungdomsdröm det gick,
till logen ändock, kväll på kväll,
förbi hvar krog så lätt jag gick,

emedan där en trofast krets
af vänner, för den granna krog
med dyrköpt glädje, flydd så snart,
mig ersatt hade mer än nog.

*De ägde intet ordenshus
och icke någon manskvartett
och icke något grant standar —
ja, om jag, som jag tror, mins rätt,*

*så vardt det, då en främling kom
och talte om "konstitution"
vid ett besök en smula bredt,
i logen formlig sensation.*

*Men ifrån femtonåra mö
till gubbe, allvarsam och grå
att stå vid ord och vinna mark,
hwarenda en förstod sig på!*

* * *

*Till festen kommer icke jag
att höra tal och höra sång —
nej, för att gömd uti en vrå
få minnas hur... "Det var en gång"...*

Kvinnor!

Om I viljen göra hemmet angenämt, så måsten I själfva i hemmet vara angenäma och känna eder lyckliga. Ingen kan sprida glädje omkring sig, utan att själf vara glad. Känslorna smitta, emedan hjärtat är känsligt och meddelsamt.

En människa, som är glad, gör äfven sin omgifning glad, och den mörke och tungsinte sprider tystnad och mörker omkring sig. Liksom solen med sina strålar upplyser landskapet, förmörka däremot molnen det med sina skuggor.

En kvinna, hvilkens hjärta känner sig väl i hemmet, hvilkens känslor äro fästade vid den husliga kretsen, hvilkens bästa vänner och förtrogna äro hemmets invånare, hvilkens nöje ligger i den glada sysselsättningen med och omväxlingen af husliga bestyr och kärlekens små tjänster, hvilkens käraste sysselsättning är att lemna sitt bidrag till hemmets trefnad och hvilkens goda lynne strålar från leende ögon och strömmar från vänliga läppar, ett sådant väsen är en välsignelse för det hem, där det vistas.

Kvinnor! Har en sådan lycka kommit eder till del — att vara en sådan hemmets sol, hur glada måsten I icke då vara öfver att kunna stå i de nyktres leder,

för att därigenom i eder mån bidra till räddningen af de många tusen hem, i hvilka lyckans sol för länge sedan gått ned, och öfver hvilka förbannelsens mörker hvilat.

Där är värkningsfält för eder kärlek, där är tunga moln, för hvars skingrande edert leende är behöfligt!

De unges sång.

Det är sant, att det växer ett släkte opp,
ett dådlöst, dödstrött, som endast twiflar
och icke har något mål, något hopp.

Men det är ej sant, att det släktet är stort,
det vet en hvar, som har om de unge
med nit och med allvar någonting sport.

De fleste af oss ha sjudande blod
och tro så varm, att det gamla hånet
förmåga ej har att slappa vårt mod.

Ty fritt må man håna! — vi tro dock så visst:
på oss den bräckande framtid hänger,
som skall gå upp öfver Sverige till sist.

Det första felet.

(Bearbetning).

»Vet du mamma», sade lille Lars, »jag knäpte blott en knapp galet, och så blef hela rocken galet knäpt».

Och så slet han i rocken, såsom skulle den rå för att han burit sig dumt åt.

»Lugna dig, lille Lars», sade modern leende till pilten, i det hon hjälpte honom till rätta. »En annan gång skall du ge dig tid att knäppa den första knappen riktigt, så komma de andra riktigt af sig själf. Lär häraf» — fortfor hon, ty hon var en kvinna, som förstod att ge de små lärdomar vid lämpliga tillfällen — »att det är det första felet, som drar de andra med sig».

— — —

Därför är det, som det första steget är så betänkligt.

Kan du freda dig för det första ruset, så fredar du dig för alla de andra.

I går hade Larsson druckit blott ett par halfvor öl. Så kom han att spela kort. Han tappade, ble

Blandgods.

Original och bearbetning.

Kuru lönkrogen upptäcktes.

Trafikchefen vid Köping—Hult järnväg var en somrardag 1882 ute på inspektionsresa.

Han hade hört, att vid Ullersäters station såldes öl i smyg — ett oskick, som han först behöfde komma på spåren för att sedan kunna stäffa. När han kom till Ullersäter, där naturligtvis största delen af personalen kände honom och där man äfven var telegrafiskt underrättad om hans ankomst, gick han fram till en nyantagen extra stationskarl, sägande:

»I dag skulle det vara godt att få sig ett glas öl. Kan ni säga mig, om det fins något sådant att få här?»

»Ja», svarade den intet ondt anande stationskarlen, »det ginge nog, men i dag är det en buse ute på linien, och då törs di inte sälja något».

Hvad trafikchefen svarade fick jag aldrig reda på. Men att lönkrogen kom bort, det är ett faktum.

Drinkarhustruns middag.

En drinkarhustru kom en middag in på en krog, där hennes man satt drickande, svärjande och skrålande i stallbröders lag. Ur en korg upptog hon en talrik, som hon stälde framför mannen, sägande:

»Då du ej kom hem, ville jag gå till dig med middag».

»Det är bra», svarade mannen öfverlägset, i det hon aflägsnade sig. Och när hon var borta, sade han: »Ja, nu få vi väl lof att ha en omgång till, eftersom vi fingo tilltugg här».

I detsamma aftog han locket till talriken. På denna fans emellertid ingenting annat än en papperslapp med följande ord:

»Detta är af den rätt, som du en längre tid bortåt bestått din hustru och dina barn att släcka sin hunger med. Smaklig måltid!»

Krogkunderna sågo snopna ut, och den nya omgången vardt aldrig rekvirerad.

*

Den gossen blir en bra karl.

En tolf års gosse kom från ett godt hem som lärling på en värkstad.

Någon af de första dagarne under vistelsen där blef han af förmannen bjuden på ett glas öl.

»Nej, tack», svarade gossen, »jag förtär icke rusdrycker».

»Vi ha inga absolutister på det här stället», sade förmannen.

»Jo, jag är en», förklarade gossen käckt.

»Såå», sade förmannen stucken. »Men jag skall

tala om för dig, att det är jag, som är herre här, och vill du inte ha ölet i dig, så får du det på dig».

»Häll det då på mig», svarade gossen. »Jag kom hit i morgse med rena kläder och ren karaktär. Ni kan fläcka ned mina kläder, men ni kan icke fläcka min karaktär».

*

Pareradt.

En blåbandist sökte att bringa en icke-absolutist på bättre tankar och sade bl. a., att rusdrycker äro människans värsta fiender».

»Må så vara», svarade den tilltalade, »men det står i skriften att man skall älska sina fiender».

»Det är sant», erkände blåbandisten, »men det står ingenstans, att man skall — svälja dem».

*

Så skall det låta.

En nykterhetstalare betonade för sina åhörare vikten af att hålla ut i kampen och berättade därvid följande utmärkta anekdot:

En skotsk pipblåsare fick spela för kungen och visade sig kunna spela alt hvad kungen önskade höra. Men då kungen till slut ville höra en reträtt, skakade musikanten på hufvudet.

»Jag kan ingen», förklarade han.

»Ingen reträtt?»

»Nej».

»Hur så?»

»Sådana stycken spela vi aldrig i de skotska bergen».

*

Ingen säkerhet.

»Tror ni, att grosshandlare Pettersson dricker?»

»Jag tror ingenting. Men det vet jag, att om jag vore en karaffin konjak, ville jag helst slippa att vara ensam med honom».

*

Österländsk vishet.

Ett japanskt ordspråk säger:

En man tar ett glas, så tager glaset ett glas, och så tager glaset mannen.

*

Bråddes ej på fadern.

Svärmodern, då hon visar sin från en resa hemkomne måg hans förstfödde:

»Se, huru ditt hus välsignats medan du varit borta. Tacka sedan vår Herre, att pojken inte liknar dig, Lundström; ty han är åtminstone inte född med pipan i munnen, och inte håller med bränvinsbuteljen i fickan».

*

Hon var vitnesgill.

En drinkare blef absolutist. Naturligtvis hånade hans forna kamrater honom därför. Han fördrog tåligt deras speglosor, tils de sade, att han var en hycklare. Då svarade han:

»Vilja ni veta, huruvida jag är en hycklare eller icke, så fråga min hustru.

Förr förstörde jag det lilla jag förtjänade på rusdrycker. Ofta kunde man se min beklagansvärda hustru

ute om nätterna, gående från krog till krog för att söka mig och, om hon fann mig, söka få mig hem. Jag grälade, svor och slogs ofta. En gång hade jag så när dödat henne. Mina barn flydde för mig såsom om jag varit en tiger och gömde sig, så snart de hörde mig komma hem.

Nu däremot bor jag i ett lyckligt hem. Frid och glädje råda där, och mina barn springa mig tillmötes, då de höra mig vara i antågande. Jag får mera betaldt för mitt arbete än förr och lemnar ingenting af min arbetsförtjänst på krogen. Så står det till. Tron I ändock, att jag är en hycklare, så kunnen I fråga min hustru».

*

En sannfärdig skylt.

Ett patriotiskt bränvinsbolag i en småstad öppnade en ny krog. Därtill beställes en skylt, och på denna skulle stå det vanliga: »Utskänkning».

Men målaren råkade af en händelse att glömma de bägge prickarne öfver ä-et, hvadan skylten fick följande utseende:

UTSKANKNING

Karaktäristiskt för många fall. Det är bekant, huru det går för krögarnes kunder, när pengarne taga slut-

*

Säker på sin sak.

En goodtemplare och en moderatist disputerade om helnykterheten, och moderatisten blef å alla punkter

slagen på fingrarne. Men så gick ett ljus upp för honom och han utbrast:

»Men Noak drack vin».

»Det är sant», löd svaret. »Men hade goodtemplarorden tunnits på den tiden, så hade han gått in i den, så fort han fått lära känna hvad rusdryckerna äro för ett elände».

Moderatisten hade ingenting att invända.

*

Ur en dödsruna:

»... För nykterhet har han varit värksam, särskildt genom inrättande af ett ölbryggeri».

*

Därför låg han där.

En amiral, som var känd för att ej spotta i glaset, åkte en afton hem, temligen grundligt beskänkt. Därvid fick han se en af sina matrosor ligga berusad i en rännsten. Han utbrast då:

»Hvarför ligger du där?»

»Därför», löd svaret, »att jag ej har någon så fin vagn som ni, herr amiral, att åka hem i».

Amiralen fortsatte skyndsamt färden.

*

Den personliga friheten.

Härom dagen träffade jag å gatan en herre med diger ölmage, och talet kom att falla på nykterheten.

»Ni är naturligtvis också vän af rusdrycksförbud» sade han.

»Ja visst», svarade jag.

»Sådana äro ni» — och han log med en viss nedtåtande öfverlägsenhet — »ni orera om frihet och frihet om igen, men äro ändock med om att söka hindra andra att dricka hvad de behaga. Detta kallar jag ett ingrepp i den personliga friheten».

Ja, är det inte förskräckligt, att man vill taga ifrån folk friheten att fördärfa sig!

*

Botad.

Bokhållaren i en större vinhandel kunde inte förstå, hur det kom sig, att hvarje gång han skulle korka en del fyllda buteljer, fattades det alltid i somliga. Synbarligen berodde detta på, att någon höll sig framme och »smakade» medan han var borta.

»Det skall jag nog vänja dem af med», tänkte han.

När han nästa gång fylde buteljer, korkade han alla utom en, men denna butelj fylde han med sprit i stället för vin. Därpå stälde han sig på lur i närheten.

Det dröjde icke länge, förrän en gammal käring, som var anställd i affären, närmade sig buteljsamlingen i den tro, att ingen såg henne. Efter åtskilligt sökande fann hon den butelj, som icke var korkad. I ett tag förde hon den till munnen och tog sig en duktig klunk. Men knapt hade hon sväljt fluidet, förrän hon började spotta och skrika och bära sig åt, som om hon varit galen.

Bokhållaren kom nu fram från sitt gömställe.

»Hur är det fatt, mor?» frågade han deltagande.

»Har ni fått något i vilse strupe?»

»Å, jag vet inte, hvad det är», jämrade sig gumman. »Det rifver och sliter i halsen, som vore det eld».

»A, i all världen — ni skulle väl inte ha smakat på någon af buteljerna där?»

»Jo, ack jo, jag tog mig en mun full», stönade gumman.

»Död och pina, mor, hvad har ni gjort!» utbrast bokhållaren. »Det var skedvatten i en butelj! Låt mig se efter...»

Han synade buteljerna.

»Aj, aj, aj, aj», vändades gumman.

»Ja, just skedvattensbuteljen är borta! Ni måste ta in ett kräkmedel. Kalle, spring tvärt till apoteket efter för 12 öre kräkpulver».

Pojken var i blinken tillbaka med det begärda.

Gumman tog i dödsångest in tillsammans, alt under det hon emellanåt sneglade på de usla buteljerna, som innehöllo, man visste inte hvad.

Men efter den betan fingo de vara i fred för henne.

*

Källarmästarens döttrar.

I en svensk småstad fans på sin tid en källarmästare, som hade två döttrar. Den ena af dem var ovanligt lång och smärt, då däremot den andra var mycket kortväxt.

Af stadens ungherrar kallades de allmänt *helan* och *halvoan*.

Morgon.

Har du sett, när i dalars natt
leende sol går opp,
och hos folk, som i mörker satt,
vaknar gryende hopp,
och den dag, man ej trodde på,
kommer med guld på himmel blå?

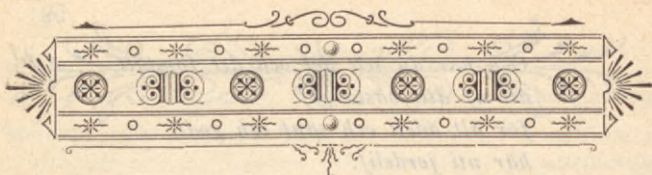
O, hvad mörker och o hvad kallt
var i natur och håg!
I knapt lösliga bojor allt
fängsladt och bundet låg.
Men den dag, man ej trodde på,
kom dock med guld på himmel blå.

Se omkring dig med vaken blick,
se dig omkring och känn,
huru allt byter form och skick,
se huru dagen, den
du i natten ej trodde på,
kommer med guld på himmel blå!

Och har du sett det och det förstått,
 alt af ditt bästa gif
 för alt ädelt och sant och godt
 här uti jordelif.

Bättre dag skall du skåda då
 en gång långt bortom himmel blå!

Smörgåsbordet.

Smörgåsbordet är en svensk specialitet, men en sådan, som ej är något att lyckönska nationen öfver. Funnes ej smörgåsbordet skulle magkatarrerna ej vara så talrika bland våra landsmän. Detta dels på grund af ätandet, dels det bränvinssupande och öldrickande, som hör ihop med detsamma. Vi nykterhetsvänner böra följaktligen vara med om att aflysa smörgåsbordet. Att vi därvidlag ha vetenskapsmän med oss vill jag betyga med några citat.

Tysken Joseph König skref i sin 1836 på svenska öfversatta »Kokkonstens Philosophi»:

Att, liksom i Italien, börja hvarje måltid med en lätt förrätt eller med sådana saker, som i Sverge pläga fram-sättas på smörgåsbordet, anser jag för en förnuftig sed, endast icke i sistnämnda land bränvinssupandet hörde därtill. Dessa preliminarier tjäna till att väcka magen till värksamhet och stilla den värsta hungern, som gör oss alt för böjda att sluka i oss maten, hvilket är så skadligt.

Där man på närmare håll blifvit i tillfälle att stu-

dera smörgåsbordet och dess verkningar. delar man icke helt hr K:s mening. Så här säger d:r Carl Wettergren i sitt arbete om Porla brunn:

Undvik det från våra svenska vanor annars snart sagdt oskiljaktiga bruket af smörgåsbord med sina lockande, men oftast hårdsmälta anrättningar. Därigenom undgår man äfven lättare frestelsen att taga den för en dålig mage så skadliga "aptitsupen"

Erfarenhet och experiment hafva samstämmigt visat att bruket af sprit före maten skadar matsmältningen.

Af samma mening är fru Mathilda Langlet, som i sin »Husmodern» säger:

Det så kallade smörgåsbordet är ett oting, att icke säga oskick, som alla förnuftiga husmödrar borde arbeta på att få bort. Detta besynerliga bruk väcker alla främlingars förvåning och obetingade ogillande. Jämte smörgåsbordet skulle då också aptitsupen försvinna, och ingen tänkande människa kan väl vilja förneka det orimliga i att inleda måltiden med starka drycker, och att först nästan äta sig mätt för att få "aptit" till den egentliga måltiden.

Att hon härvid endast afser smörgåsbordet till middag, framgår af hvad hon i öfrigt säger om smörgåstätandet:

Man bör gärna köpa särskildt bordsmör för veckan, eller för några dagar, så att man har färskt smör till brödet mornar och aftnar. Om det också är dyrare än sämre vara, vinner man därmed att ej behöfva så många saker att "lägga på" smörgåsen. Detta är egentligen ett oskick, som blott kan ursäktas därmed att man håller så oförsvarligt dåligt smör, att det ofta nästan är oätbart. Till godt smör och godt bröd behöfves als icke något "pålägg", icke ens ost, som smakar alra bäst till blott bröd och bör ätas så. Det enda, som bör ätas på samma gång som — icke på — smörgåsen, äro löskokta ägg, och anjovis, hvilka båda saker egentligen icke passa tillsammans med något annat än smörgås.

Tunt med smör vill också d:r Uhrström ha. Han

säger i »Hemläkaren» att tjockt smör på bröd är skadligt, i synnerhet för barn.*

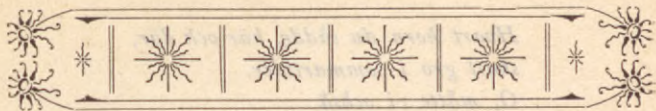
I stycke härmed äro också magläkaren doktor Josef Wiels ord:

Synnerligen skadlig är en utspädning af magsaften vid måltidens början. Afskaffa därför "matsupen"! Om en "matsupare" endast för ett par dagar kan afsäga sig detta "lifselexir", så skall han märka, att middagen smakar betydligt bättre och att han har en mycket behagligare känsla efter maten.

* Jag påminner mig här, hvad jag en gång hörde ennärikes-bonde yttra, då man bad honom »lägga på» smörgåsen:

»Nej, tack! Jag tycker det vore rent af syndigt att äta två slags sovel till bröd. Jag är belåten med endast smör».

Vid en medkämpes graf.

Mel.: »Jag går mot döden».

*Så, broder, är din bana slut,
din fäktning slutad vorden.
Så går du för att hvila ut
vid lifvoets kväll i jorden.
Du rycktes tidigt bort,
men deras lif är kort,
som aldrig ge sig rast och ro
i kampen för sitt hjärtas tro.*

*Du stod i mörkret, men du såg,
att framtidsdagar ljusa
dock randas, att vårt härnadståg
skall lastens fästen grusa.
Du var en förpost, du,
som här har fallit nu.
Du bar det högsta segerhopp,
som än lyst varma hjärtan opp.*

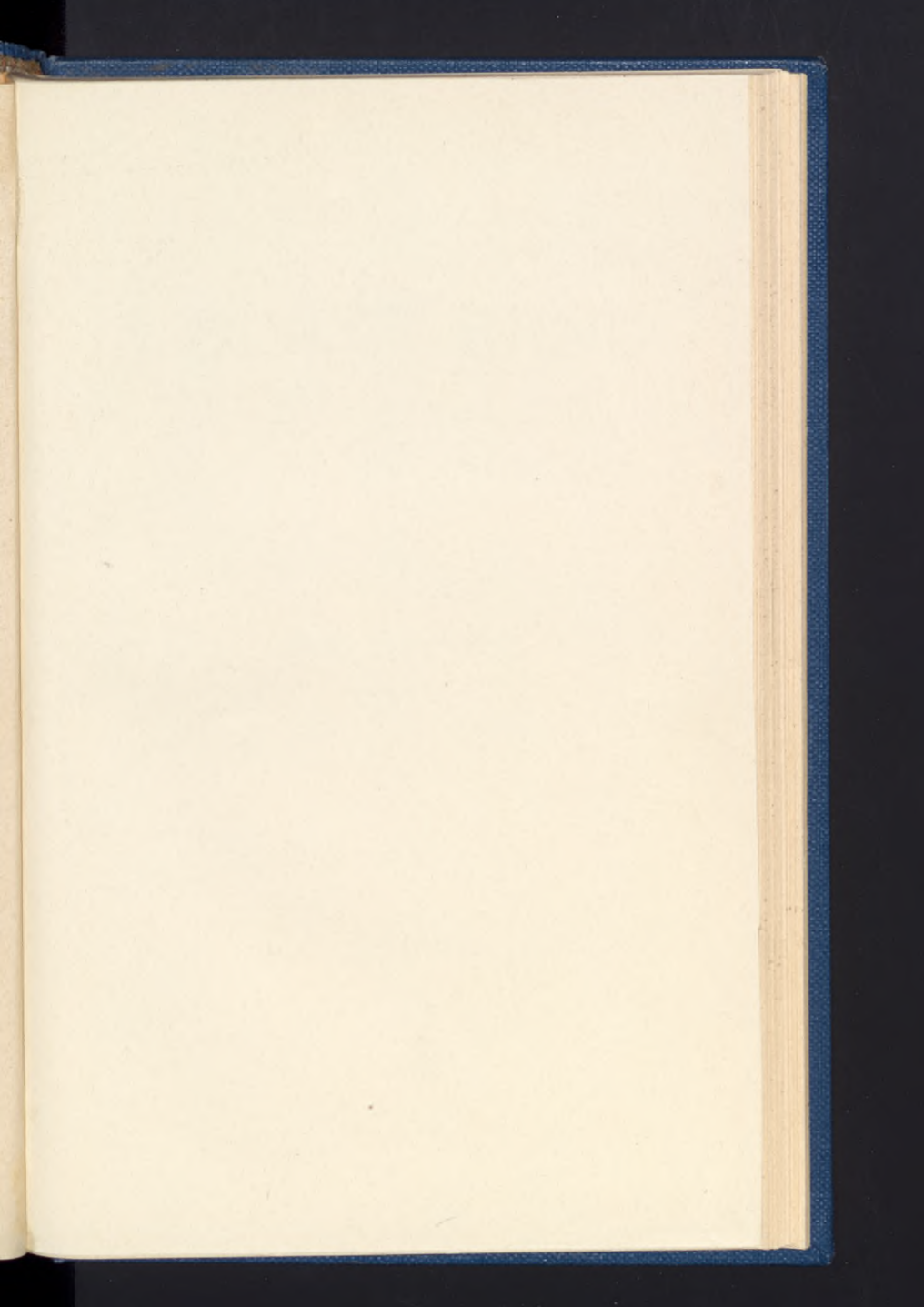
*Du var en stridsman i den här,
som kämpar släktets strider.*

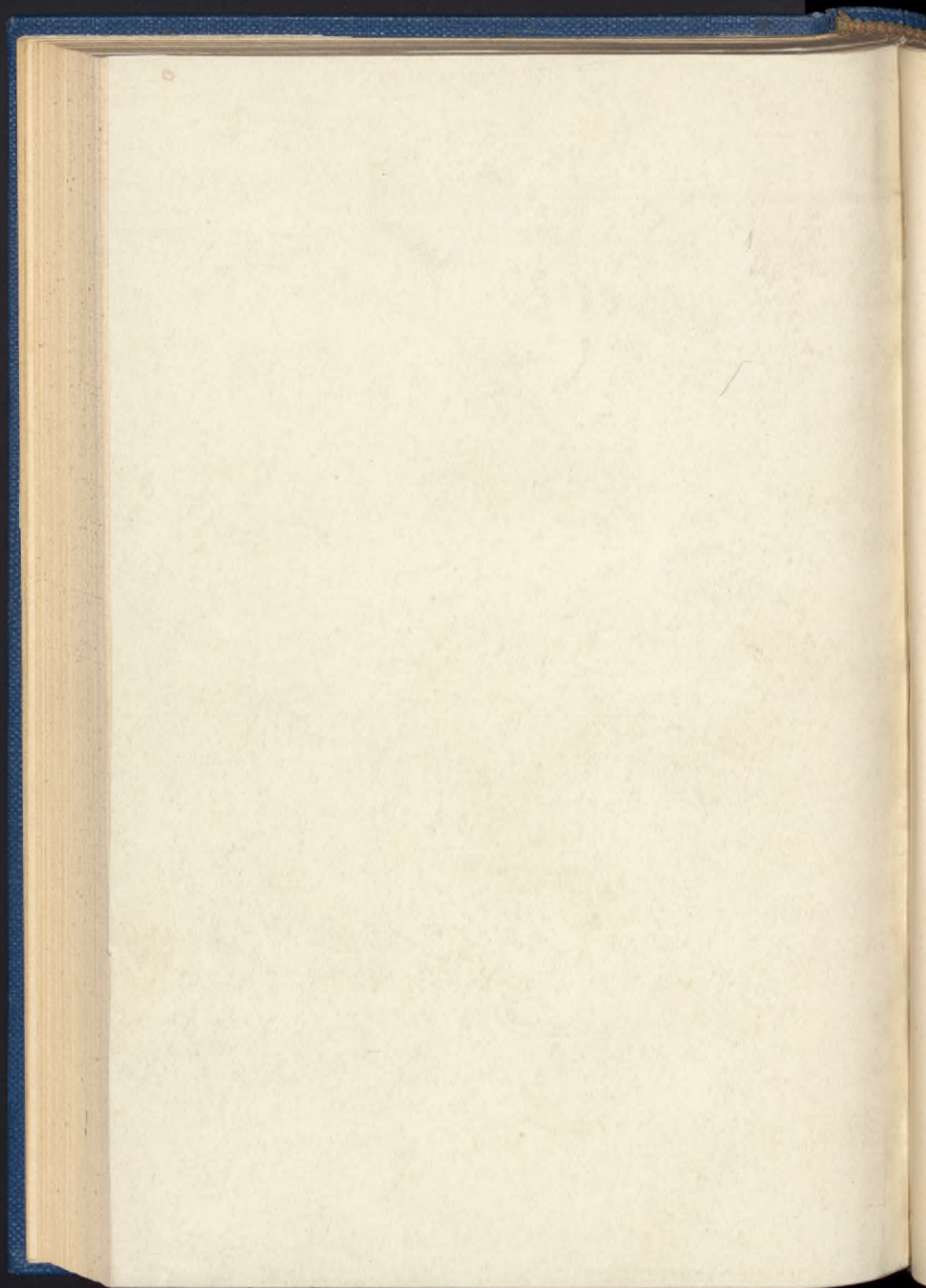
Hvart korn du sådde, här och där,
skall gro i sommartider.

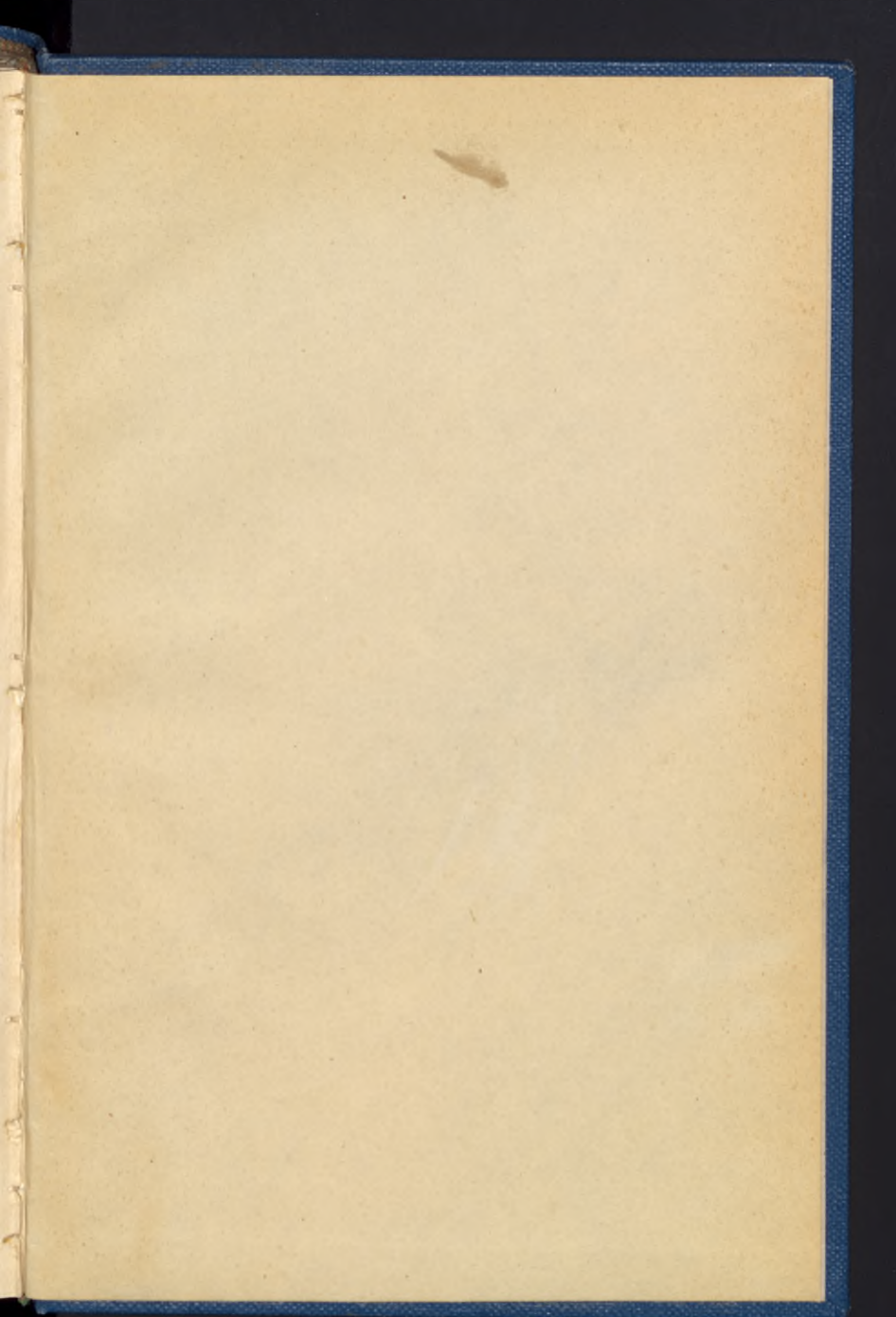
O, måtte vi också
ett ädelt säde så,
som du, i nit och segertro. —
Sof, trogne broder, sof i ro!

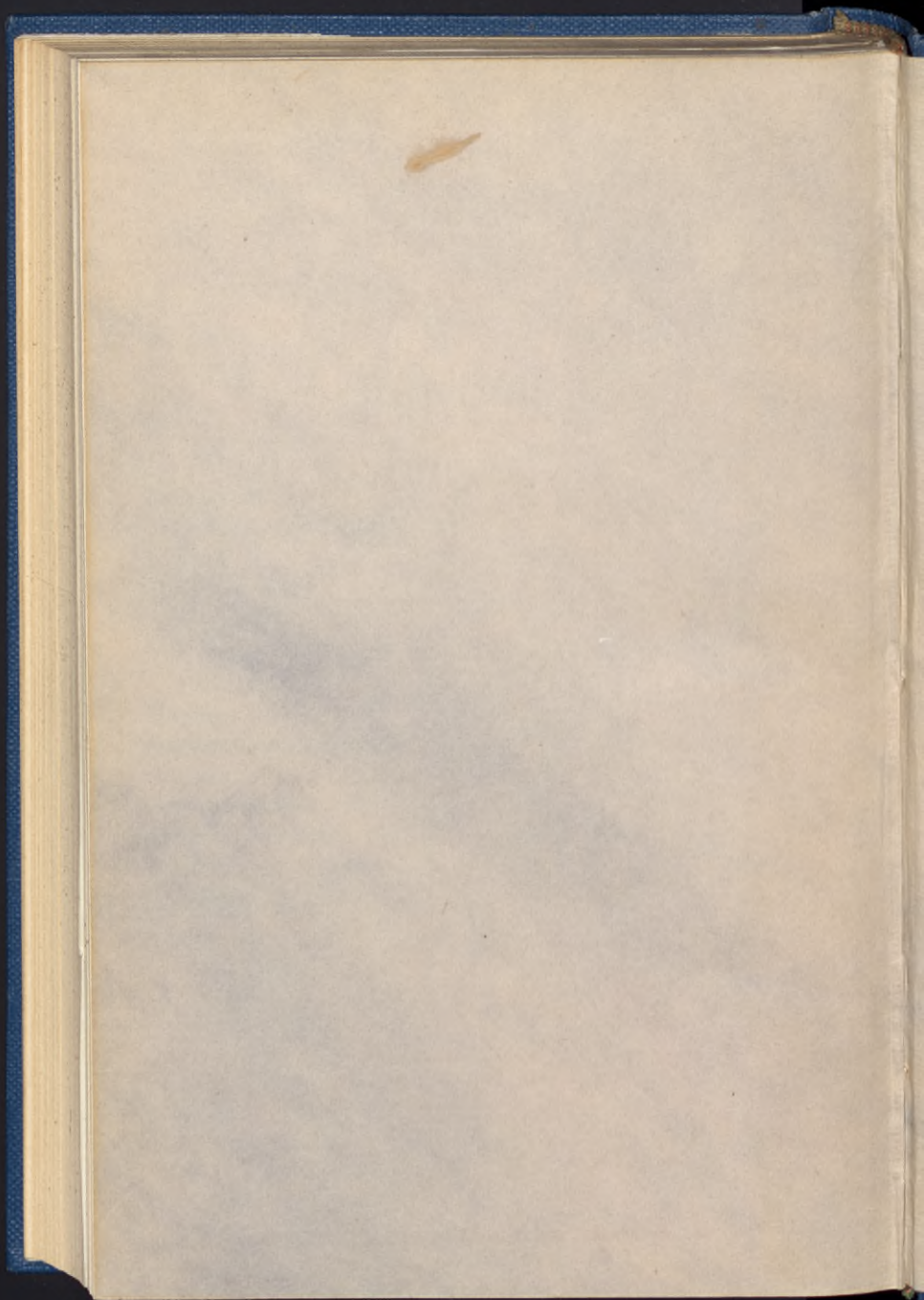
Vid en medkämpes graf

I/IV. 350

